

К 792/Д 87

120000868563

ЕНКО ВУЧЕТИЧ

Л Ю Б И Ц А,
първо лице
множествено
число

по случай 50-тата годишнина

на актрисата

ИАНА ДЕЯНОВА

преведе МИХАИЛ МАРИНОВ

художник ВИОЛЕТА РАДКОВА

VI премиера за сезона,

22 декември 1981 г. от 19 часа

Театър-фойе

K 761-1
K 492/2 87

Авторът

МИЛЕНКО ВУЧЕТИЧ

е роден през 1947 година.

Дебютира като поет през 1964 година.

Написал е много телевизионни и радиопиеси.

Монодрамата „ЛЮБИЦА — първо лице
множествено число“ е поставена за
първи път в Белград, в театър „Ателие 212“
през 1975 година.

Идеята за написването на творбата си
Вучетич взима от вестник „Вечерни вести“,
броя от 19 януари 1974 г., където среща
следната дописка:

„... предприятието, в което Стефан Джелебджич — Кур-
цум е работил четиридесет години и е бил един от най-доб-
рите и обичани работници го е изпратило много сърдечно и
тържествено по повод излизането му в пенсия. Получил е
златен медал и 2000 динара.

— Много ме трогнаха и зарадваха. А право да си кажа,
никак не ми се искаше да се пенсионирам — заяви на тър-
жеството Стефан Джелебджич. — Когато стане въпрос за ра-
бота, чувствавам се по-млад от всички.“

50 години

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868563

747854

ДИАНА ДЕЯНОВА е една от челните актриси на Русенския драматичен театър „Сава Огнянов“ и нейната 50-годишнина е хубав повод за творческа равностетка. Като добавим и близо 30-те години плътна артистична дейност, свързана с русенската сцена, пред нас съвършено ясно и точно се очертава не само профилът на един ценен и уважаван творец, а най-вече големината и значението на един художествен принос.

Ние — околните, по-близки и по-далечни зрители и колеги, рядко съумяваме овреме да си дадем точна сметка и да осъзнаем най-ценните качества на едно дарование. Всекидневието, честите контакти, припреният ни ритъм превръщат общуването ни с някои колеги едва ли не в навик. Нещо подобно става и с Диана Деянова. Нейното име е вече тъй крепко свързано в съзнанието ни с името на Русенския театър, че между тях сякаш се е появил знак за равенство и свързваме неотделимо актрисата с театъра и театъра с актрисата. . .

И като че ли беше крайно време да дойде хубавият празничен повод, за да се спрем, да се поогледаме и да преценим със свежи очи дългогодишното скромно, ненаатрапчиво, ала винаги предано творческо участие на Диана Деянова в живота и развитието на Русенския театър. Да подчертаем важния принос на нейния талант — така своеобразен и винаги зареден с творческа доверчивост, деликатност и оптимизъм. Най-после да посочим нейните актьорски успехи, които са колкото лични, толкова и съществени за престижа на нашия театър.

Диана Деянова идва от Исперих. Едно скромно и сериозно момиче завършва местната гимназия и заминава да строи железопътната линия Самуил — Силистра. Лятото бързо преваля и младата бригадирка, заруменяла като жаравата на лагерния огън, излъчваща романтичен възторг и поетични настроения, застава пред вискателната комисия на Висшия институт за театрално изкуство. Дарованието на момичето е оценено както трябва, защото е съчетано с прелестна чистота и стремеж към красивото. Четирите студентски години минават неусетно . . . 1953 г. е последната за класа на нар. арт. проф. Кръстьо Мирски. Минават и дипломните спектакли. Единият от тях е „Сън в лятна нощ“ — дали е случайно заглавието му?

Диана Деянова е назначена в най-близкия до столицата театър — Пернишкия. Тук тя получава редица много важни, дори ключови за бъдещето ѝ артистично развитие роли: Боряна от едноименната пиеса на Йордан Йовков, Люба от „Дом в покрайнините“ на Алексей Арбузов, Луиза от „Коварство и любов“ на Шилер, Маргарет Чалмерс от „Кражба“ на Джек

Лондон и други, всред които трябва да изтъкнем и Глафира от първата постановка на „Виновният“ на Димитър Димов — една от най-успешните реализации на тази творба в нашия национален театър и изобщо в драматургическото творчество на големия наш писател.

Само няколко години остава Диана Деянова в Перник, но сезоните ѝ там са пълноценни, интересни, извънредно полезни в усвояването на сценичното творчество, в натрупването на необходимия опит както в съвременната драматургия, така и в класиката, в произведения с крупни и по-скромни художествени измерения.

Затова, когато се премества в Русе, тя е вече не само зрял творец, но и опитен професионалист, който веднага заема достойно място в колектива на театъра, известен по това време с много ярки творчески личности. Тук Диана Деянова се среща с режисурата на Димитър Пунев и Борис Тафков, играе с партньори като Елисавета Морфова, Васил Попилиев, Петър Пенков и много други. Ролите, които получава са твърде различни: жени от днес и от миналото, устремени към сполуката и щастието, понякога силни и настойчиви, но често крехки и раними. Това са образи с предимно драматическо оцветяване, които Диана Деянова поднася с изострена чувствителност, като неспокоен сеизмограф, който долавя и най-малкия нюанс на поведението. Такава е актрисата от първата си роля — Снежа от „В края на нощта“ на Михаил Велчков, през Нягулица от „Албена“ на Йовков и Нюра от „В деня на сватбата“ на Виктор Розов до Наташа от „Младостта на бащите“ на Борис Горбатов. Между тези сценични задачи, тя изпълнява и такива роли като Баронеса Щраал от „Маскарад“ на Лермонтов, лиричната Ирина от „Борислав“ на Вазов, та дори и Бабата, която разказва „Приказка за калпаците“ от Панчо Панчев. И като съвсем рязко отклонение от цялата дотогавашна сценическа практика на Диана Деянова — Поетесата от „Кактусът“ на Васил Попов, изтъкана от ексцентричност, от външна показност и празнодумство! Амплитудата е нанстина голяма...

В началото на 70-те години Диана Деянова бе включена в няколко постановки на режисьора Слави Шкаров. Срещата бе предпазлива — Майката от „Двамата другари“ на Войнович. Но веднага след това двамата работиха и в „Ленин влезе в нашия дом“ на Караславов, и в „Съд на честта“ от Рангел Игнатов, и в „Час пик“ на Ставински. Това бяха три образа на жени много различни по биография и задачи, но твърде сходни по ситуацията, в която са попаднали и по желанието си да я превъзмогнат с малките си сили. Пасивни, безпомощни жени, които трябва да съберат сила за своята първа малка, но решителна реакция. Всред тях обаче явно

се откроява постижението на Диана Деянова в ролята на Елена от „Съд на честта“ — една майка, която се сблъсква с първата самостоятелна протестна проява на своята незабелязано израстнала дъщеря. Спомням си възторга на известния наш режисьор Любен Гройс, инцидентно попаднал на редово представление, който извънредно високо оцени работата на Диана Деянова и после спонтанно написа за нея в пресата, при това обширно. Струва ми се, че той първи забеляза особено умение на актрисата да играе от името на образа с пълномерно отчитане на условията и обстоятелствата около него, но същевременно и да го поднася с деликатно изявено отношение.

В по-новите си работи през последното десетилетие Диана Деянова доразви и обогати това ценно и рядко своеобразие на актьорския си талант — тя и днес играе с пълна вяра, с напраща автентичност, но и с едно непрестанно, успоредно наблюдение отстрани. Тази двойственост на сценичното поведение подплатява всеки неин образ, всеки характер, независимо от неговата националност, стилистика или жанр, за да го направи стойностен за едно съвременно възприятие. Ние не винаги си даваме точна и подробна сметка за тази деликатна професионална сфера, за това ювелирно изпипване на партитурата, присъщо на Диана Деянова. Склонни сме понякога да я наречем хладна, друг път — остра, или пък недостатъчно заразителна. Не пренебрегваме ли правото на твореца сам да избира пътищата си към сърцето и ума на зрителя и не искаме ли понякога от артистите да бъдат по-сиви и обикновени, да се приравнят към нашите лични нормативи?

Аз уважам актрисата Диана Деянова за това, че тя има свое мнение по професионално-творческите проблеми, че не се съгласява винаги и лесно с готовите чужди решения, че е способна да спори. Споделям напълно желанието ѝ да намира завършена и цялостна художествена форма на своята работа, предпочитанието ѝ към съдържаност, към простота и лаконичност, към най-краткия способ. Може би затова тя направи плодотворни контактите си с такива опитни режисьори като Аврам Георгиев и Петър Александров, а същевременно и с по-младите колеги Маргарита Младенова и Душко Добрев. Едва ли някой може да забрави нейната Ана от нашия забележителен спектакъл „На дъното“ от Горки, поставен от нар. арт. на ЛССР Аркадий Ф. Кац — един извънредно прецизен в точността на рисунъка, силно възлнуващ образ, който постигаше силата на философско обобщение. Колко безизходица, но и колко светла, свято-чиста надежда лъхаше от очите на тази умираща жена!

Тук някак неволно темата за смъртта ме насочва към дру

го хубаво постижение на Диана Деянова — нашата корава и мъдра старица баба Димитра от „Босилек за Драгинко“ на Константин Илиев, този олицетворен корен на българското самочувствие и българската устойчивост. Мъничка и суха, измъчена от неспирните неслоди, но силна, тази селянка знае да чете между думите, долавя скрития смисъл на една въздишка, отгатва трепета в очите на всекиго и присъствието ѝ във всяка сцена е не само отзвук на събитията, тяхна оценка, но и начален тласък на противодействието. Колко конкретно и правдива атмосфера внасяше тя в представлението на Слави Шкаров, но и колко спомагаше за извисяване на поетичната му интонация!

Сега достига до върховото постижение на актрисата през последното десетилетие. Не се колебае да го посоча с твърда ръка — Артина от „Птиците на нашата младост“ от Ион Друца.

... В притаения здрач на далечното молдавско село се за дава жена с мотика на рамо. Повече от двадесет години са минали от края на ужасната война, мъжът на Артина не се е завърнал, а тя все го очаква да се зададе в дъното на улицата. Кое подхранва тази отчаяна, безнадеждна надежда? Кое поддържа у тази изтерзана жена волята ѝ за труд? Една съседка-знахарка, която умее да лекува всякакви рани и особено душевните. Дори сега виждам тази странна леля Руца (нар. арт. Елена Стефанова), която реди картите върху напуканата земя и тихо, равно разказва на сломената Артина как войникът си идва отдалече, как бавно изменява улицата, която едва разпознава и застава на възделения си праг, портичката се отваря и насреща ще застане тя... Артина следи разказа с цялото си сърце, вижда го с невидящи очи, окаменялото ѝ сърце се стопля, помръкналите ѝ очи се запалват... Тя бавно се надига, нозете ѝ някак сами засит няват весели и млади... Жената отнякъде изважда алена забрадка, закичва се с цвете и цялата отведнъж става друга, озарена, убедена, че животът е жив и че трябва докрай да се изживее...

Разказах тази почти мълчалива сцена, защото тя красноречиво говори за умението на Диана Деянова да търси вътрешните, духовни координати на своите героини, умението ѝ да борави с тънки и деликатни средства, най-последно сочи нейния поетичен и опоетизиращ подход към ролята.

Разбира се, успоредно с тези крупни успехи на актрисата вървяха и други пиеси, с други задачи. Нейната Гена от „Майстори“ на Рачо Стоянов носеше силен драматичен заряд, внушителна в правотата си бе и нейната госпожа Соколова от „Последните“ на Горки. Жрицата Ерита от „Херострат да бъде забравен!“ на Горин бе показно театрална, явно лице

мерна, а Гогола от „Докато не се е преобърнала колата“ на Йоселиани бе като че ли единственият искрен и топъл лъч в напуснатия от синове и снахи дом на стария Богверадзе. Майката от „Вдовиците“ на Акош Кертес, Ружа от „Очи в очи“ на Панчо Панчев, Мария Улянова от „Сини коне на чер вена трева“ на Михаил Шатров — това са роли, различни по вътрешен потенциал, но съдържащи най-силните и най-въздействащи страни от дарованието на актрисата. Тук специално искам да посоча и нейната планинка от полската национална опера „Мнимо чудо или Краковчани и планинци“ на Войчех Богуславски — роля безименна и като че непривлекателна за една драматическа актриса. Но същевременно изпълнена от Диана Деянова с такава заангажираност, с толкова заразяващо опиянение, че спомагаше за много високия дух, без който този спектакъл не можеше да живее.

Искрено съжалявам, че вече не можем да видим Диана Деянова като Силва от „Миражни острови“ на Алекс Кьонигсмарк от предишния сезон. Непредвидени технически причини наложиха падането на спектакъла от афиша на театъра. Но винаги беше интересно да се проследи изпълнението на актрисата в ролята на тази стара мома с потиснато самочувствие, бледа планка на богатата и волева роднина, по-скоро вещ, отколкото човек — тази Силва, в която се надига гласът на човешкото право, в която се набира силата на протеста, за да бликне той внезапно, неочакван за всички и дори за самата нея.

Затова пък сега пред нас Диана Деянова застава като Любича Смилякович от пиесата на Миленко Вучетич, за да ни покори с актьорското си умение, което не е пресилено да наречем майсторство. Съдбата на обикновената съвременна трудова жена, нейните пориви към прекрасното, към любовта и дружбата, нейната способност за себераздаване в името на големия обществен дълг — всичко това са теми, докосвани в една или друга от споменатите по-горе различни роли в творческия път на актрисата. Сега те като че ли сбират посоките си в сърцето и душата на тази Любича, която не е нищо друго, освен любов към хората. И затова Диана Деянова успява да пресътвори този образ като голяма, сборна, отдавна мечтана задача, но и като творческа и житейска равностметка, за да постигне, според мен, своя нов категоричен успех.

На добър час към следващите 50 години, към новите роли и новите завоевания, скъпа Диана!

ВАСИЛЕН ВАСЕВ